

«ΣΗΜΕΡΟΝ ΤΩ ΝΑΩ ΠΡΟΣΑΓΕΤΑΙ Η ΠΑΝΑΜΩΜΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΣ»

(Αφιέρωμα στην εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου)

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - καθηγητού

Η εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου είναι μια σημαντική θεομητορική εορτή, την οποία εορτάζουν με σεβασμό και λαμπρότητα οι ορθόδοξοι πιστοί σε όλο τον κόσμο. Καθιερώθηκε γύρω στον 6^ο αιώνα στην Ιερουσαλήμ με βάση την αρχαία παράδοση της Εκκλησίας μας. Ο άγιος Σωφρόνιος Ιεροσολύμων (634-638) κάνει λόγο στα γραπτά του για την εορτή αυτή. Στην Κωνσταντινούπολη καθιερώθηκε γύρω στα τέλη του Ζ' ή τις αρχές του Η' αιώνα. Κατ' αυτήν εορτάζεται το γεγονός της εισόδου της Παναγίας μας στο Ναό του Σολομώντος, όταν ήταν τριών ετών.

Βεβαίως δεν υπάρχουν βιβλικές μαρτυρίες για το γεγονός αυτό. Πληροφορίες αντλούμε από την παράδοση της Εκκλησίας μας, η οποία διέσωσε πάμπολλα γεγονότα, τα οποία δεν ιστορούνται στα Ιερά Ευαγγέλια. Επί τη ευκαιρία θα θέλαμε να τονίσουμε για μια ακόμα φορά πως τα Ευαγγέλια δεν είναι ιστορικά κείμενα με την αυστηρή έννοια του όρου, αλλά είναι κατά κύριο λόγο ιεραποστολικά κείμενα, τα οποία γράφηκαν για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένες ιεραποστολικές και ποιμαντικές ανάγκες της αρχαίας Εκκλησίας. Έτσι, λοιπόν, έμεινε έξω από τις ευαγγελικές διηγήσεις το μεγαλύτερο μέρος της επί γης παρουσίας του Κυρίου και της ζωής των άλλων ιερών προσώπων, που σχετίζονται με το έργο της σωτηρίας. Αντίθετα, μέρος αυτών των πληροφοριών διέσωσε η Ιερά Παράδοση, η οποία είναι, όπως γνωρίζουμε, ισόκυρη με την αγία Γραφή.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την Ιερά Παράδοση, οι γονείς της Θεοτόκου Ιωακείμ και Άννα ήταν άνθρωποι ευσεβείς και δίκαιοι. Ανήκαν στη μικρή εκείνη μερίδα των πιστών και ευσεβών Ιουδαίων, οι οποίοι περίμεναν εναγωνίως την έλευση του Μεσσία. Πάσχιζαν οι ευλαβείς αυτοί άνθρωποι να αποκτήσουν παιδιά, ελπίζοντας πως από τους απογόνους τους θα γεννιόταν ο Μεσσίας.

Οι γονείς της Θεοτόκου ζούσαν με την προσδοκία της τεκνογονίας, όμως δυστυχώς, ήταν άτεκνοι. Είκοσι ολόκληρα χρόνια επιχειρούσαν να τεκνοποιήσουν χωρίς αποτέλεσμα. Το όνειδος της ατεκνίας και η κατάσταση της μοναξιάς δημιουργούσαν στην ψυχή τους αφόρητη πικρία. Όμως δεν έχασαν την πίστη τους στο Θεό ούτε στιγμή. Είχαν

την πεποίθηση πως ο Θεός είναι ο χορηγός όλων των αγαθών και κύρια της τεκνογονίας. Η ζωή τους κυλούσε με προσευχή, νηστεία και έντονη προσδοκία, ότι ο Θεός θα άκουγε τις ικεσίες τους και θα τους ελεούσε εν τέλει.

Πράγματι, ο Θεός εισάκουσε τις προσευχές τους. Άγγελος Κυρίου παρουσιάστηκε στην Αγία Άννα και της ανήγγειλε το ευχάριστο γεγονός, ότι θα γίνει μητέρα. Το γηραιό ζευγάρι απέκτησε επί τέλους κλήρα. Η ευσεβής γηραιά Άννα γέννησε ένα χαριτωμένο κορίτσι, το οποίο ονόμασαν Μαρία (εβραϊκά Μαριάμ), που σημαίνει Κυρία. Την ανέλπιστα χαρά τους εξέφρασαν με αίνους και ευχαριστίες στο Θεό. Θεώρησαν το νεογέννητο βρέφος ως δικό Του δώρο και γι' αυτό, από την πρώτη στιγμή, το αφιέρωσαν με όλη τους την ψυχή σ' Αυτόν.

Η μικρή Μαρία από βρέφος ήταν στολισμένη με χάριτες και ιδιότητες λογικά ανεξήγητες. Φάνηκε από τότε πως ήταν ξεχωρισμένη από το Θεό να υπηρετήσει το σχέδιο της σωτηρίας του κόσμου. Η σύνεση, η πραότητα, η ταπείνωση και η υπακοή Της κατέπλησσε τους γονείς Της και τον κοινωνικό τους περίγυρο.

Όταν η Μαρία έγινε τριών ετών, οι ευσεβείς γονείς της αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν την υπόσχεσή τους προς το Θεό, να Του προσφέρουν ως δώρο την αγαπημένη τους θυγατέρα. Άλλωστε, όπως λέει η παράδοση, βρισκόταν σε τέτοια προχωρημένη ηλικία και οι δυο τους, ώστε δεν μπορούσαν πια να φροντίσουν τη μικρή Μαρία. Έτσι όδευσαν προς το Ναό του Κυρίου στην Ιερουσαλήμ. Εκεί συνάντησαν το συγγενή τους ιερέα Ζαχαρία, πατέρα του Ιωάννου του Προδρόμου, ο οποίος ήταν άτεκνος και αυτός ως τότε. Υπηρετούσε με φόβο Θεού το ιερό και προσευχόταν αδιάκοπα να τον ελεήσει ο Θεός και να αποκτήσει και αυτός παιδί με την αγαπημένη του σύζυγο Ελισάβετ.

Η άφιξή τους στον περικαλλή Ναό γέμισε την ψυχή τους με κατάνυξη και ευλάβεια. Πατούσαν τον ιερό χώρο, όπου η παρουσία του Κυρίου ήταν αισθητή. Οι Ιουδαίοι πίστευαν πως ο Ναός ήταν η κατοικία του Θεού και θρόνος του τα Άγια των Αγίων, γι' αυτό το διαμέρισμα εκείνο θεωρείτο χώρος δέους και τρόμου. Κανένας δεν έμπαινε εκεί, παρά μονάχα ο αρχιερέας του έτους μια φορά το χρόνο, την ημέρα του Εξιλασμού, για να θυμιάσει, ανυπόδητος, ασκεπής και με ένα λιτό χιτώνα.

Ο ιερέας Ζαχαρίας τους υποδέχτηκε σε κάποια από τις μεγάλες πύλες της μεγάλης αυλής. Ο λαός δεν επιτρεπόταν να εισέλθει στο Ναό. Μόνο ο αρχιερέας, οι ιερείς και λευίτες εισέρχονταν στον πρόναο και τα Άγια, για να προσφέρουν τις καθιερωμένες από το Μωυσή θυσίες και να επιτελέσουν τις τελετουργίες. Ο λαός στεκόταν στην ευρύχωρη αυλή και στις απειράριθμες παρακείμενες στοές, όπου παρακολουθούσε τις θυσίες, τις προσευχές και τις άλλες διάφορες τελετές των ιερέων.

Με έκπληξη και θαυμασμό παρατήρησαν πως η μικρή Μαρία όχι μόνο δεν έφερε κάποια αντίσταση, όπως ήταν φυσικό, να αποχωριστεί τους γονείς της, αλλά με χαρά ακολούθησε τον σεβάσμιο Ζαχαρία στο Ναό του Κυρίου. Η χάρις του Θεού είχε σκεπάσει κάθε φυσική Της αντίδραση, την είχε καταστήσει ήδη πολύτιμο σκεύος εκλογής. Η παμπάλαια χριστιανική παράδοση αναφέρει πως ο γέρον Ζαχαρίας, κατά θείαν έμπνευση, οδήγησε τη Μαρία στα Άγια των Αγίων. Εκεί, στο ιερότατο, θεοσκότεινο και απρόσιτο διαμέρισμα του Ναού εισήλθε για να περάσει τα παιδικά Της χρόνια αμόλυντη από την ανθρώπινη αμαρτία, ως πολύτιμος θησαυρός σε ασφαλές θησαυροφυλάκιο!

Οι συνθήκες ζωής στο χώρο εκείνο ήταν λίαν δυσμενείς για ένα κοινό θνητό. Όπως είπαμε, βασίλευε πυκνό σκοτάδι και η είσοδος οποιουδήποτε ήταν αυστηρά απαγορευμένη, για τη χορήγηση τροφής. Όμως η μικρή Μαρία δεν ήταν μια οποιαδήποτε κοινή θνητή. Είχε κληθεί από τη γαστέρα της μητέρας Της να γίνει η μητέρα του Θεού. Ο αφιλόξενος χώρος του άδυτου του Ναού μεταβλήθηκε για χάρη Της σε παραδείσιο περιβάλλον. Ουράνιο άκτιστο φως, που μόνο Αυτή έβλεπε, φώτιζε άπλετα και εκτυφλωτικά το χώρο. Άγγελοι του Θεού βρίσκονταν αδιάκοπα κοντά Της και της κρατούσαν συντροφιά. Άλλοι άγγελοι της κουβαλούσαν μυστική ουράνια τροφή και άλλοι την υπηρετούσαν.

Αυτό κράτησε δώδεκα ολόκληρα χρόνια, μέχρι την ηλικία των δεκαπέντε χρόνων Της. Τότε ο Ζαχαρίας μαζί με άλλους σεβάσμιους και ευλαβείς ιερείς του Ναού αποφάσισαν να βγάλουν τη Μαρία από τα Άγια των Αγίων και να την οδηγήσουν στον κόσμο. Για προστασία την αρραβώνιασαν με τον ευσεβή και μεστό ηλικίας Ιωσήφ, ο οποίος, σύμφωνα με την παράδοση, διατελούσε σε χηρεία και είχε την προστασία παιδιών του από την πρώτη γυναίκα του.

Εγκαταστάθηκαν στην όμορφη και ήσυχη κώμη Ναζαρέτ, όπου εκεί λίγο καιρό αργότερα έγινε ο άγιος Ευαγγελισμός Της.

Η μεγάλη και παγκόσμια θεομητορική εορτή των Εισοδίων εορτάζεται λαμπρά από την Εκκλησία μας. Οι ιερές ακολουθίες έχουν πανηγυρικό χαρακτήρα. Μεγάλοι υμνογράφοι, όπως ο Γεώργιος Νικομηδίας, Λέων ο Μάγιστρος, Ιωσήφ ο Υμνογράφος, Σέργιος ο Αγιοπολίτης και ο Βασίλειος ο Πηγορίτης συνέθεσαν ύμνους μεγάλης ποιητικής και θεολογικής αξίας. **«Χαίρει ο ουρανός και η γη τον ουρανόν τον νοητόν πορευόμενον ορώντες εις θείον οίκον ανατραφήναι σεπτώς»** αναφέρει ένας ύμνος. Οι πιστοί κατακλύζουμε τους ναούς και τιμούμε την Αειπάρθενο, η Οποία έγινε αιτία της σωτηρίας μας και μας σκεπάζει κάτω από τις αέναες προσευχές Της στον Υιό Της και Σωτήρα μας Ιησού Χριστό.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η Θεοτόκος είναι η αγιότερη ανθρώπινη ύπαρξη, η Οποία επιλέχτηκε από το Θεό ανάμεσα σε εκατομμύρια άλλα κορίτσια, για να παίξει ρόλο πρωταγωνιστικό στη διαδικασία της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους και ολοκλήρου της δημιουργίας. Η θεία πανσοφία διείδε στο ιερότατο πρόσωπό Της την άκρα καθαρότητα και αγιότητα, η οποία ήταν απαραίτητη για να καταστεί μητέρα του απόλυτου αγίου Θεού.

Η εορτή των Εισοδίων έχει ως στόχο να μας διδάξει πολύ υψηλές έννοιες γύρω από την προσωπικότητα της Θεοτόκου. Να μας μυήσει στην ασύλληπτα βαθιά θεολογία γύρω από την ανεπανάληπτη συμβολή Της στην υλοποίηση του θείου σχεδίου της σωτηρίας του κόσμου.

Ο ιστορικός πυρήνας του γεγονότος των Εισοδίων ελάχιστα απασχολεί την Εκκλησία, όσο η θεολογική του σημασία. Κάποιοι υποστηρίζουν, πως, επειδή η πρώτη γραπτή μαρτυρία του γεγονότος αναφέρεται στο απόκρυφο **«Πρωτοευαγγέλιο του Ιακώβου»**, δεν θα πρέπει να θεωρείται αξιόπιστη. Για την ορθόδοξη θεολογία μας όμως αυτό καθ' εαυτό το ιστορικό γεγονός έχει ελάχιστη σημασία σε σχέση με τη θεολογική και ηθική του σημασία.

Ο Ναός της Ιερουσαλήμ είναι εικόνα της Θεομήτορος. Είναι γνωστή η πίστη στην ιερότητα του Ναού από τους Ιουδαίους. Πίστευαν ότι μέσα σ' αυτόν κατοικεί ο Θεός, γι' αυτό ανέβαιναν στο λόφο Σιών, που ήταν κτισμένος με σεβασμό και τρόμο, σαν να προσεγγίζουν τον Ίδιο το Θεό. Η Κιβωτός της Διαθήκης θεωρείτο ο θρόνος του Θεού και η ορατή παρουσία Του στη γη. Ουδείς τολμούσε να προσεγγίσει στο διαμέρισμα του Ναού, που ονομαζόταν Άγια των Αγίων, παρά μόνο ο αρχιερέας του έτους, μια φορά το χρόνο, κατά την πένθιμη ημέρα του Εξιλασμού. Εισερχόταν ανυπόδητος στο φοβερό εκείνο χώρο, ντυμένος ένα λινό ποδήρη χιτώνα, για να θυμιάσει. Έκτοτε κανένας δεν τολμούσε να πλησιάσει εκεί.

Ο απλός λαός δεν επιτρεπόταν να εισέρχεται σε κανένα διαμέρισμα του Ναού, αλλά μόνο το ιερατείο στον πρόναο και τα Άγια. Οι προσκυνητές λαϊκοί στέκονταν στο τεράστιο προαύλιο και τις διάφορες παρακείμενες στοές, από όπου προσεύχονταν και παρακολουθούσαν τις τελετουργίες των ιερέων.

Η Παναγία μας είναι ο νοητός ναός του Θεού. Το ιερότατο νοητό τέμενος, μέσα στο οποίο καταδέχτηκε να οικήσει ο αιώνιος και άπειρος Θεός. Ο ιερός υμνογράφος της εορτής, θέλοντας να τονίσει αυτήν την καταπληκτική παρομοίωση, έγραψε πως η Θεοτόκος είναι, **«Ο καθαρότατος ναός του Σωτήρος, η πολυτίμητος παστάς και παρθένος, το ιερόν θησαύρισμα της δόξης του Θεού»**. Αν θεωρείτο ιερός ο Ναός της Ιερουσαλήμ, στον οποίο υποτίθεται ότι κατοικούσε, σύμφωνα με την πίστη των Ιουδαίων, ο Θεός, ας σκεφτούμε πόσο πιο άγια και ιερή θα μπορούσε να θεωρείται η Θεοτόκος, η Όποια κράτησε πραγματικά στα πάναγνα σπλάχνα Της το σαρκωμένο Λόγο και τον έθρεψε από τα τίμια αίματά Της! Ο Ναός της Ιερουσαλήμ καταστράφηκε και αφανίστηκε από τους Ρωμαίους κατακτητές. Αντίθετα ο νοητός ναός του Θεού, η Παρθένος Μαρία, μένει στους αιώνες και απολαμβάνει ύψιστες τιμές από τους μυριάδες πιστούς όλων των εποχών.

Η είσοδος της Θεοτόκου στο Ναό της Ιερουσαλήμ θέλει να φανερώσει το ακατανόητο ύψος της αγνότητας και αγιότητάς Της. Μέσα στα απρόσιτα Άγια των Αγίων διαφυλάχτηκε η αγνότητά της και καλλιεργήθηκε η αγιότητά Της. Μόνο μέσα σε ένα τέτοιο ιερό χώρο μπορούσε να προφυλαχτεί η απαιτούμενη αγνότητά Της από

την αφάνταστη αμαρτωλότητα του κόσμου. Μόνο η συνοίκηση με τους αγίους

αγγέλους θα μπορούσε να καλλιεργήσει την αγιότητά Της. Η ανθρώπινη ανομία είχε τέτοια δύναμη και ορμή ώστε αν η Παρθένος Μαρία βρισκόταν στον κόσμο δε γνωρίζουμε αν θα μπορούσε να διατηρήσει το ύψος της αγιότητας που χρειαζόταν να δεχτεί τον απόλυτα άγιο Θεό στα σπλάχνα Της.

Στο πρόσωπο της Θεοτόκου έχουμε υπέρβαση της πεπτωκυίας ανθρωπίνης φύσεως και αποκατάσταση της πρότερης προπτωτικής. Αυτή γεννήθηκε βεβαίως με την πτωτική φύση, ως κληρονόμος της αμαρτίας των πρωτοπλάστων γεναρχών μας. Όμως η θεία χάρις σταδιακά την εξύψωνε από τη νηπιακή Της ηλικία μέχρι τον Ευαγγελισμό Της, οπότε με την επισκίαση του Αγίου Πνεύματος, καθαρίστηκε απόλυτα από το προπατορικό αμάρτημα και πήρε την προπτωτική αδιάφθορη φύση. Μόνο έτσι απαλλαγμένη από το άχθος της πτωτικής φύσεως και τη φθορά της αμαρτωλότητας, μπορούσε να επιτελέσει την υπέρτατη αποστολή Της. Οι ευσεβείς διηγήσεις περί της θαυμαστής διαμονής Της στο Ναό εκφράζουν ακριβώς αυτή την πίστη της προοδευτικής καθάρσεώς Της.

Η ευλογημένη είσοδος της Παρθένου Μαρίας στο Ναό αποτελεί την απαρχή της πραγματοποιήσεως της προαιώνιας βουλής του Τριαδικού Θεού για τη σωτηρία του κόσμου. Στην υμνολογία της μεγάλης εορτής ψάλλουμε πως **«Σήμερα της ευδοκίας Θεού το προίμιον και της των ανθρώπων σωτηρίας η προκήρυξις»**. Αποτελεί τη χαραυγή της λυτρώσεως του ανθρωπίνου γένους από τη δουλεία της αμαρτίας. Γι' αυτό η Εκκλησία μας εορτάζει λαμπρά το γεγονός. Ως συνειδητοί πιστοί του Χριστού, είμαστε θερμοί και αέναοι τιμητές του ιερού προσώπου της Θεομήτορος, διότι η συμβολή Της στο έργο της σωτηρίας μας υπήρξε καθοριστικός. Με άκρατο ενθουσιασμό υμνούμε τη μεγάλη εορτή και γεραίρουμε τη Θεοτόκο, ψάλλοντας **«εν ενί στόματι»** μαζί με τον ιερό υμνογράφο της ημέρας **«Χαίρε, της οικονομίας του Κτίστου η εκπλήρωσις»**.